

ชื่อเรื่อง: อรรถกถาพุทธวงศ์ : การเล่าเรื่องในฐานะวรรณกรรมพระพุทธศาสนา
ชื่อ-สกุล: อนุสรณ์ ศรีวิระ
หน่วยงาน: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
ปี: 2563

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงเรื่อง กลวิธีการเล่าเรื่อง และกลวิธีการใช้ความเปรียบในอรรถกถาพุทธวงศ์จำนวน 25 เรื่อง เพื่อจะให้เห็นลักษณะเฉพาะของอรรถกถาพุทธวงศ์ในฐานะวรรณกรรมพระพุทธศาสนา

ผลการศึกษา พบว่า โครงเรื่องในอรรถกถาพุทธวงศ์แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) ส่วนเปิดเรื่อง ประกอบด้วยคาถาปรารภคัมภีร์ และนิทานกถา 2) ส่วนดำเนินเรื่อง จำนวน 25 เรื่อง ประกอบด้วยเหตุการณ์หลักจำนวน 10 เหตุการณ์ ได้แก่ การจุติจากสวรรค์ถือกำเนิดยังโลกมนุษย์ การเจริญเติบโต การออกบวช การบำเพ็ญบารมี การตรัสรู้ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา 3 ครั้ง การประชุมสาวก 3 ครั้ง การพบพระโพธิสัตว์โคตม การพยากรณ์พระโพธิสัตว์โคตม และการดับขันธปรินิพพาน การเกิดเหตุการณ์เหล่านี้อาจข้ามและสลับที่เหตุการณ์ได้อย่างเป็นเหตุเป็นผลกัน และ 3) ส่วนปิดเรื่อง แบ่งเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย กัณฑ์ปกิณกะของพระพุทธเจ้า เรื่องแจกพระบรมสารีริกธาตุ เรื่องเบ็ดเตล็ดของพุทธวงศ์ และนิคมกถา

ในด้านกลวิธีการเล่าเรื่องพบว่า อรรถกถาพุทธวงศ์ใช้ผู้เล่าเรื่อง 3 ประเภท ได้แก่ ผู้เล่าเรื่องที่ไม่ใช่ตัวละครในเรื่องแบบผู้รู้ ผู้เล่าเรื่องที่เป็นตัวละครในเรื่องแบบพยานคือพระอานนท์ และผู้เล่าเรื่องที่เป็นตัวละครหลักแบบเปิดเผยตัวคือพระพุทธเจ้า เมื่อพิจารณาการจัดลำดับเวลาในเรื่องเล่ายังสามารถแบ่งการเล่าเรื่องได้ 2 ประเภท ได้แก่ การเล่าเรื่องที่สัมพันธ์กับลำดับเวลาในเรื่อง พบว่ามีการเล่าเรื่องสลับไปมาระหว่างปัจจุบันกับอดีต และการเล่าเรื่องที่สัมพันธ์กับเวลาของผู้อ่านพบว่าการเล่าเรื่องแบบย่อ แบบข้ามและการหยุด

ในด้านกลวิธีการใช้ความเปรียบในอรรถกถาพุทธวงศ์จำนวน 25 เรื่อง พบว่า อรรถกถาพุทธวงศ์ใช้กลวิธีความเปรียบมาถ่ายทอดเรื่องราวของพระพุทธเจ้า 25 พระองค์ สามารถแบ่งความเปรียบได้ 3 ประเภท ได้แก่ การเปรียบเทียบโดยตรง การเปรียบเทียบโดยนัย และการเปรียบเทียบแบบผสม ความเปรียบเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยอธิบายเรื่องราวในอรรถกถาพุทธวงศ์ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจวิถีชีวิตการเป็นพระพุทธเจ้ามากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การเล่าเรื่อง, อรรถกถาพุทธวงศ์

Research Title: Atthakathā Buddhavaṃsa: Storytelling as a Buddhist Literature
Researcher: Anoodsara Sreewira
Unit: Faculty of Humanities and Social Sciences, Dhonburi Rajabhat University
Year: 2020

Abstract

The research aims to study the plot of 25 stories in Atthakathā Buddhavaṃsa, the narrative strategy of 25 Atthakathā Buddhavaṃsa and Metaphor techniques of Atthakathā Buddhavaṃsa.

It is found that the plot of 25 stories in Atthakathā Buddhavaṃsa is composed in 3 parts: 1) introduction which can be divided into 2 types: Invocation of Atthakathā Buddhavaṃsa and story of Buddha. 2) 25 narrative stories on Atthakathā Buddhavaṃsa. Each story contains 10 situations :1) Birth 2) Growth 3) Ordination 4) Perfections Practice 5) Enlightenment 6) 3 Propagations of Buddhism 7) 3 Conferences of Buddhist monks 8) Meeting of Gautama Bodhisattva 9) Prediction of Gautama Bodhisattva's life 10) Nirvāṇa. All situations are reasonably skipped and switched. 4) Ending is divided into 4 parts: Summary of the 25 stories of Buddha, Distribution of Gautama Buddha's relics, Miscellaneous stories of the Atthakathā Buddhavaṃsa and the ending.

The narrative strategy of 25 Atthakathā Buddhavaṃsa was found that there are three types of narrators: 1) authorial narrator who does not appear as a character in the story, an authorial narrator narrates introduction, story of Gautama Buddha and the ending 2) witness-narrator (Anada) who narrates life history of 25 Buddha at the beginning of the Atthakathā Buddhavaṃsa 3) main character narrator (Gautama Buddha) who narrates the previous existence.

In terms of story description has found 3 metaphors; explicit metaphors, implicit metaphors and mix metaphors. Metaphor is important to narrate to easy to understand the Buddha Practice in Atthakathā Buddhavaṃsa.

Keywords: Narrative, Atthakathā Buddhavaṃsa